

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента, доцента кафедри хорового диригування та теорії і методики музичної освіти факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету

імені Михайла Драгоманова

Чинчевої Лариси Владиленивни

на дисертацію Сюй Цін «Формування евристичного мислення магістрантів з хорового диригування педагогічних університетів», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта\Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Актуальність теми дисертаційного дослідження підтверджена компетентнісною парадигмою в Україні, що декларує багатовимірну модель норм і вимог, які пред'являються фахівцям вищої кваліфікації. У системі магістерської підготовки в ЗВО з'являється можливість формування позиції магістранта як суб'єкта професійного становлення, який має власний стиль та методику діяльності, готовий до перманентного саморозвитку, що інтегрально визначатиме його конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг. Дані реалії у повній мірі відповідають тенденціям мистецької освіти та обумовлюють необхідність пошуку нових евристичних форм і методів організації професійної підготовки магістрантів з хорового диригування педагогічних університетів як необхідної складової формування творчих, мобільних, динамічних фахівців, здатних адаптуватися до умов професійної діяльності викладача диригентсько-хорових дисциплін. Адже цей вид професійної діяльності вимагає творчого нестандартного мислення для виявлення нового, оригінального розв'язання складних проблемних ситуацій, що потребує врахування евристики як науки про закономірності організації процесів творчого, продуктивного мислення, а також, можливості оперування методами, прийомами та правилами евристичного мислення, які покладені в основу творчого процесу.

Саме тому, актуальність запропонованої теми не викликає сумніву. Дисертантка зосереджує увагу на вирішення низки важливих питань, серед яких особливе місце посідає подолання суперечностей: між запитами соціальної практики, затребуваністю дослідження диригентсько-хорової підготовки магістрантів педагогічних університетів та їх недостатньою теоретичною і емпіричною розробленістю.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Аналіз дисертаційного дослідження Сюй Цін дозволяє відзначити чітко визначений науковий апарат, теоретико-методологічну обґрунтованість вихідних положень дослідження, ґрунтовність вивчення стану диригентсько-хорової підготовки, а саме: методику формування евристичного мислення магістрантів з хорового диригування педагогічних університетів. Автором розкрито особистісно-професійний потенціал

диригентсько-хорової підготовки в освітньому просторі сучасних закладів вищої освіти.

Дисертаційна робота логічно структурована за викладенням змісту, підтверджується цитатами з авторитетних джерел, які відображають сучасну точку зору на досліджену проблему. Тема дослідження розкрита, завдання виконано, обґрунтовано висновки, які мають практичне значення для вдосконалення процесу вищої диригентсько-хорової освіти. Автором доведена доцільність використаних теоретичних та емпіричних методів дослідження, результати яких довели ефективність запропонованої моделі.

Дисертантка чітко окреслює позиції щодо наукової новизни дисертації, яка полягає в цілісному аналізі теоретичного та практичного дослідження методики формування евристичного мислення магістрантів з хорового диригування педагогічних університетів.

Уперше розроблено: методику формування евристичного мислення магістрантів з хорового диригування педагогічних університетів на основі холістичного, системно-ситуаційного, семіотичного, інформаційного, креативного, рефлексивно-діяльнісного підходів; виявлено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови ефективного формування досліджуваного феномена; визначено критерії, показники та рівні сформованості евристичного мислення магістрантів; конкретизовано зміст поняття «евристичне мислення магістрантів з хорового диригування педагогічних університетів» і компонентну структуру; удосконалено й збагачено методичне забезпечення професійної підготовки магістрантів з хорового диригування інструментарієм формування евристичного мислення; подальшого розвитку отримали продуктивні концептуальні ідеї евристичної діяльності майбутніх викладачів диригентсько-хорових дисциплін та функції їх реалізації в процесі професійної підготовки магістрантів з хорового диригування педагогічних університетів.

Зміст та завершеність дисертаційного дослідження. Дисертанткою було вивчено достатню кількість наукових джерел з теми дослідження, у межах якого вона теоретично узагальнила феномен формування евристичного мислення магістрантів з хорового диригування педагогічних університетів. Методологічний аспект розгляду мислення базується на наукових концепціях розвитку творчої індивідуальності особистості, основних положеннях теорії творчого мислення, концепціях логіки творчого процесу, психології мислення, концепціях евристичного мислення, педагогічної евристики, що розглядають цей феномен основою складних інтелектуально-пошукових утворень для пізнання і розуміння специфіки диригентсько-хорової діяльності.

Дисертанткою конкретизовано зміст евристичного мислення магістрантів з хорового диригування як потужного фактора самореалізації, самоусвідомлення новатора, здатного самостійно інтерпретувати та оновлювати навчальну диригентсько-хорову реальність. На її думку, даний феномен має властивості проблемного, дослідницького, критичного та творчого мислення, оскільки абсорбує в собі всі фази розгортання

мислетворення магістрантів – від пошуку проблеми до варіативного пошуку й віднайдення шляхів оригінального і продуктивного її вирішення. Акцентуючи увагу на унікальності такого способу мислення, Сюй Цін зосереджує увагу на можливості здійснення гнучкого пошуково-творчого акту завдяки актуалізації інтелектуальних процедур аналітично-дослідного, рефлексивно-інтуїтивного, перетворювально-креативного характеру.

Дисертанткою влучно висвітлена структура евристичного мислення магістрантів з хорового диригування, що складається із взаємодії таких компонентів: мотиваційно-потребового, когнітивно-комунікативного, креативно-рефлексивного, операційно-діяльнісного компонентів.

Крізь призму сучасних наукових підходів (холістичний, системно-ситуаційний, семіотичний, інформаційний, креативний, рефлексивно-діяльнісний) Сюй Цін обґрунтовано методичні засади забезпечення формування досліджуваного феномена у системній цілості принципів і педагогічних умов.

Виокремлено групи критеріїв, розроблено показники до кожного, якісний прояв яких відповідає встановленим рівням сформованості евристичного мислення (низький, середній та високий).

Важливим здобутком дисертаційної роботи є запропонована методична модель формування евристичного мислення магістрантів з хорового диригування педагогічних університетів, яка реалізується на **чотирьох етапах** диригентсько-хорової підготовки магістрантів: адаптивно-стимулюючому, аналітично-конструктивному, пошуково-інтерпретаційному, процесуально-творчому. На кожному з етапів використовувалися різноманітні *методи* навчання, які були класифіковані за навчальними цілями і об'єднані у блоки. З найцікавіших можна виокремити завдання, які були спрямовані на: оволодіння магістрантами прийомами евристичного мислення для розв'язання диригентсько-хорових завдань за евристичним типом; набуття знань про основні способи та алгоритми евристичного мислення та стимуляцію здатності транспортувати фаховий тезаурус у евристичні конструкції навчально-мистецької комунікації; розвиток здатності магістрантів до оригінальної інтерпретації диригентсько-хорових явищ на основі емоційного переживання, інтроспекції, гнучких евристичних пропозицій; розвиток умінь магістрантів оперувати техніками евристичного мислення, доцільно їх застосовувати у диригентсько-хоровій практиці.

Значущість дослідження для науки і практики та шляхи його використання. Практична значущість дослідження Сюй Цін визначається можливістю використання цих матеріалів та висновків для оновлення змісту навчальних курсів з диригентсько-хорової підготовки магістрантів, уточнення планів і програм у циклі дисциплін професійної підготовки магістрантів з хорового диригування для збагачення методичної складової виконавської практики магістрантів та реалізації евристичної спрямованості освітнього процесу. Запропоновані критерії, показники та рівневі характеристики будуть доцільними для оцінювання евристичного мислення магістрантів з хорового диригування у закладах вищої освіти.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях.
Основні теоретичні положення, результати та висновки дисертаційного дослідження Сью Цін висвітлено в 9 одноосібних науково-методичних публікаціях здобувача та 1 у співавторстві, серед яких 4 відображають основні положення дисертації (з них 3 – у наукових фахових виданнях України з педагогіки, одна – у зарубіжному науковому виданні), п'ять статей мають апробаційний характер, одна – додатково представляє результати дисертації.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим нормам.

Вважаємо, що дисертаційне дослідження Сью Цін «Формування евристичного мислення магістрантів з хорового диригування педагогічних університетів» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 і може бути рекомендоване до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри хорового диригування
та теорії і методики музичної освіти,
факультету мистецтв
імені Анатолія Авдієвського
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

Л.В. Чинчева

Підпис: зав. канцелярією Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Підпис

« 15 » 09 2023р.